

توراه اور • پاراشاها ויחי • مامار 4

חכלילי עינים מיין ולבן שנים מחלב

سرخی چشم‌ها از شراب، و سپیدی دندان‌ها از شیر

تقديم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی ییتسחק

LikuteiTorah.com

پاراشای حسیدی

/likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/4

1 حکلیلی عینیم میوین ولبن شنین מחלב. הנה גבי יין כתיב תירוש המשמח אלקים כו'.

«سرخی چشمان از شراب و سپیدی دندان‌ها از شیر.» اکنون، دربارهٔ شراب نوشته شده است: «شرابم که اלקים (Elokim) را شادمان می‌کند» و غیره.

ולהבין מהו בחי' יין המשמח אלקים ואיך יהיה כחו גדול כ"כ [כל כך] לשמח אלקים. הנה אמרו נכנס יין יצא סוד.

برای فهمیدن این‌که مرتبه (bechinah, בחינה) شراب «شادمان‌کنندهٔ اלקים» چیست، و چگونه نیروی آن می‌تواند چنان عظیم باشد که اלקים را شادمان کند، اکنون، [حکیمان] فرموده‌اند: «شراب وارد می‌شود، راز بیرون می‌آید.»

2 והענין כי בתורה יש ב' בחי' יין וחלב וכדכתיב לכו שברו ואכלו כו' בלוא כסף وבלוא מחיר יין וחלב.

مقصود آن است که در تورات (Torah, تורה) دو مرتبه هست: شراب و شیر؛ چنان‌که نوشته شده است: «بیاوید، بخريد و بخوريد...» و نیز: «بی‌پول و بی‌بها، شراب و شیر.»

וביאור הדבר כי הנה יש ב' אהבות אה"ע [אהבת עולם] ואה"ר [ואהבה רבה]. אהבת עולם היא האהבה הגלויה.

برای توضیح مطلب: دو نوع عشق هست: عشق جهان (אהבת עולם, ahavas olam; «عشق جهان») و عشق عظیم (אהבה رבה, ahavah rabbah). اהבת عולם عشق آشکار است.

3 ואה"ר [ואהבה رבה] היא אהבה המסותרת. ולהבין למה נק' האהבה המסותרת בשם אה"ר [אהבה رבה]. אך הנה אה"ע [אהבת عולם] היא האהבה שנלקחה מעולמות דחינו מחמת התבוננות איך שהוא ית' מחדש בטובו כו'. ומהווה מאין ליש בכל יום מבחי' מל' ית'

و عشق عظیم (אהבה رבה, ahavah rabbah) همان عشق پنهان است. برای فهمیدن اینکه چرا عشق پنهان را «عشق عظیم» می‌نامند: اکنون، عشق عوالم (אהבת عולם, ahavas olam) عشقی است که از عوالم گرفته می‌شود؛ یعنی از تأمل در اینکه چگونه او، متبارک باد، «در نیکویی خویش نو می‌کند» و هر روز، از مرتبهٔ فرمانروایی (ملכות, Malchus) او، متبارک باد، از نیستی به هستی می‌آفریند.

כי מלכותך מכ"ע [מלכות כל עולמים] כתיב שכל עולמים עליונים ותחתונים הם חיים וקיימים מבחי' מלכותו ית' ממכ"ע [ממלא כל עולם] וסוכ"ע ואתה מחיה את כולם.

زیرا نوشته شده است: «فرمانروایی تو، فرمانروایی همه عوالم است»؛ همه عوالم، برتر و فروتر، از مرتبه فرمانروایی او، متبارک باد، زنده‌اند و وجود دارند؛ از نوری که همه عوالم را پر می‌کند (مملأ כל عולם، memalei kol almin) و نوری که همه عوالم را فرا می‌گیرد (סובב כל עולם، sovev kol almin)؛ «و تو به همه آنها حیات می‌بخشی.»

4 ואינו כדמיון הנשמה שמחיה את הגוף. שהחיות מתפשט ומתלבש בגוף ממש להחיותו. כי הוא ית' קדוש ومובدل כו'. רק התפשטות בחי' שם בלבד. דהיינו מחמת כי מלך שמו נק' עליהם.

و این مانند روحی نیست که به بدن حیات می‌بخشد؛ در آنجا نیروی حیات گسترش می‌یابد و در خود بدن جای می‌گیرد تا به آن حیات ببخشد. زیرا او، متبارک باد، قدوس و جداس و مانند آن. بلکه [این] تنها گسترشی از مرتبه نام است؛ یعنی از آن رو که نام او، «پادشاه»، بر آنان نهاده شده است.

5 וכמאמר ישתבח שמך לעד פי' לעד עד אין קץ כו'. וע"ז אנו אומרים איש"ר [אמן יהא שמיה רבא] מברך לעלם ולעלמי עלמיא יתברך. פי' שאנו מתפללים ומבקשים שיהיה שם זה בבחי' ברכה והמשכה מההעלם אל הגילוי.

چنان‌که در عبارت «نامت تا ابد ستوده باد» آمده است: «تا ابد» یعنی بی‌پایان، و غیره. و در این‌باره می‌گوییم: «آمین، نام بزرگش تا ابد و تا ابدالآباد مبارک باد؛ متبارک باد.» یعنی دعا می‌کنیم و درخواست می‌کنیم که این نام در مرتبه برکت و افاضه از نهان به آشکار قرار گیرد.

דהיינו שלא יהי' [יהיה] בבחי' העלם והסתר פנים اצלינו בידיעת אנשים ملומדה בלבד שאין זה אלא בבחי' הודאה. אבל בחי' ברכה היא בחי' גילוי ממש במוחו ולבו באמת לאמתו.

یعنی برای ما در حالت پوشیدگی و پنهان‌ماندن چهره نباشد؛ به‌طوری‌که تنها دانشی «آموخته از مردمان و ازبرشده» درباره‌اش داشته باشیم، که این چیزی جز مرتبه اذعان نیست. اما مرتبه برکت، آشکارگی واقعی در ذهن و دل انسان، به‌راستی و حقیقت است.

6 ושיהי' [ושיהיה] גילוי זה נמשך לעלם ולעלמי עלמיא אפי' [אפילו] בעולמות התחתונים כמו בעוה"ז הגשמי וכענין שנאמר ברוך ה' אלקי ישראל מן העולם ועד העולם.

و این‌که این تجلی تا «به جهان و به جهان‌های جهان‌ها» (לעלם ולעלמי עלמיא، le'alam ule'almei almaya) امتداد یابد، حتی به عوالم فرودین، مانند همین جهان مادی؛ چنان‌که گفته شده است: «متبارک باد ה'، اלקی ישראל، از جهان تا جهان.»

ועד"ז תקנו כל פסוד"ז [פסוקי דזמרה] מב"ש [מברוך שאמר] עד ק"ש [קריאת שמע] להאריך ולהרחיב הדבור בשבחו של מקום איך שמלכותו הוא מכ"ע [מלכות כל עולמים].

در همین راستا، [حکیمان] تمام آیات ستایش (پسوکي دزمره، Pesukei deZimrah) را، از «متبارک است آن که سخن گفت» (برוך שאמר، Baruch She'amar) تا قرائت «بشنو» (שמע، Shema)، مقرر کردند تا در ستایش آن که همه جا حاضر است، سخن را به درازا و با شرح و بسط ادامه دهند—این که فرمانروایی (ملכות، Malchus) او «فرمانروایی همه عوالم» است.

7 ואיך שהוא קדוש ומובדל כו' עד שיהיה נקבע בקרב אیش ולב עמוק. ועי"ז יגיע לקיום הק"ש [הקריאת שמע] שמע ישראל.

و [بیان می‌کنند] که او مقدس و جداسست، و غیره، تا آن‌گاه که در «درون انسان و [در] قلبی ژرف» استوار شود. و از این راه، به تحقیق قرائت «بشنو» (שמع، Shema) خواهد رسید: «بشنو، ای اسرائیل.»

שמע לשון הבנה להתבונן כי ה' אחד פי' אחד ז' רקיעים וארץ וד' רוחות העולם בטלים אל האל"ף הוא אלופו של עולם.

«بشنو» واژه‌ای به معنای فهمیدن است: تأمل کند که «نام چهارحرفی (ה', Havayah) یکی است». «یکی» (אחד, echad) یعنی هفت آسمان و زمین و چهار سوی جهان در برابر حرف الف (אל"ף, alef)—که همان آلف (אלوف, aluf)، سرور جهان است—به خودنهی‌گری درمی‌آیند.

8 וכמו שיש בגשמיות ז' רקיעים כו'. כך ברוחניות יש כמה מדרגות זו למעלה מזו وכולם בטלים אליו ית' רק שברוך שם כו'.

همان‌گونه که در عالم جسمانی هفت آسمان و غیره وجود دارد، در عالم روحانی نیز مراتب بسیاری هست، یکی بالاتر از دیگری، و همه آن‌ها در برابر او، متبارک باد، در حالت خودنهی‌گری (ביטול, bittul) هستند؛ جز آن که [این عبارت هست]: «متبارک باد نام جلال پادشاهی او» و غیره.

שמבחי' דל"ת רבתי דאחד נמשך בחי' ברכה והמשכה להיות בחי' שם כבוד מלכותו כו'. ועי"ז יגיע למדרגת ואהבת.

زیرا از مرتبه «دال بزرگ» (דל"ת רבתי, dalet rabati) در واژه «یکی»، مرتبه برکت و فرودآوردن جاری می‌شود تا مرتبه «نام جلال پادشاهی او» پدید آید و غیره. و از این راه، او به مرتبه «و دوست بدار» خواهد رسید.

פי' ואהבת הוא מלשון רצון. דהיינו שיהי' [שיהיה] רצונך שהוי' יהיה אלקיך בכל לבבך בשני יצריך יצ"ט [יצר טוב] ויצה"ר [ויצר הרע] לאהפכא חשוכא כו'

«و دوست بدار» (واہبت، ve'ahavta) اصطلاحی ناظر به اراده (רצון، ratzon) است. یعنی ارادات این باشد که ه'، اלקیך باشد، «با تمام قلبت» — با هر دو گرایش تو، گرایش نیک و گرایش بد — تا تاریکی را [به نور] بدل کنی و غیره.

שיעקור רצונו מהבלי עולם להיות לו שינוי רצון ולהפך רצונו לה' אחד וכמ"ש מי לי בשמים ועמד לא חפצתי בארץ:

[یعنی،] اراده‌اش را از بیهوده‌کاری‌های جهان برکند، تا اراده‌اش دگرگون شود و آن را به‌سوی ه' یگانه برگرداند؛ چنان‌که نوشته شده است: «چه کسی را در آسمان دارم؟ و با تو، بر زمین هیچ خواسته‌ای ندارم.»

9 והנה כ"ז [כל זה] הוא בחי' אה"ע [אהבת עולם] שאומרים אהבת עולם אהבתנו. פי' אהבתנו שאהבה זו היא מתלבשת בתוך נפשנו.

اکنون، همه اینها مرتبۀ عشق جاودان (אהבת عולם، ahavas olam) است؛ چنان‌که می‌گوییم: «با عشقی جاودان (אהבת عולם) ما را دوست داشته‌ای (אהבתנו، ahavtanu).» مقصود از «ما را دوست داشته‌ای» آن است که این عشق درونِ جانِ ما پوشیده است.

שהנפש יכולה להיות כלי להגביל ולהلبיש את האהבה זו בתוכה ממש להיות תוכה רצוף אהבה זו. אבל אה"ר [אהבה רבה] היא בשרש הנפש במקור חוצבה כי חלק הוי' ממש עמו.

زیرا جان می‌تواند ظرفی باشد برای دربرگرفتن و پوشاندنِ این عشق، به‌راستی در درونِ خود؛ تا باطنش یکسره با همین عشق آراسته باشد. اما عشقِ عظیم (אהבה رבה، ahavah rabbah) در ریشۀ جان است، در سرچشمه‌ای که از آن تراشیده شده؛ زیرا «قوم او» در لفظ یعنی «بخشی از نام چهارحرفی (ה', Havayah)».

10 ואני הוי"ה לא שניתתי כתיב שהוא ית' למעלה מגדר עלמין ואין ערוך אליו ית' כלל אפי' [افیلو] כמשל טפה میم اוקיינוס.

نوشته شده است: «و من، ه'، تغییر نکرده‌ام»؛ زیرا او، که متبارک است، فراتر از حدودِ عوالم است و هیچ‌گونه نسبتی با او، که متبارک است، نیست؛ حتی نه به‌سانِ تمثیلِ قطره‌ای [در قیاس با] آب‌های اقیانوس.

שעם היות שהוא חלק קטן מאלף אלפי אלפים ורבי רבבות. עכ"ז [עם כל זה] שייך איזה ערך ויחוס במהותו הדומה לו שגם מהות הטפה היא מים כמו הים הגדול ממש.

زیرا هرچند [قطره] جزئی بسیار ناچیز، [یک] از هزار هزار هزار و هزاران ده هزار است، بااین همه، به واسطه ماهیتش که به [اقیانوس] شباهت دارد، وجهی از سنجش و نسبت برقرار است؛ زیرا ماهیت قطره نیز آب است، درست همانند دریای بزرگ.

משא"כ אליו ית' אין ההשתלשלות ערוך כלל ולכך האהבה שנלקחה מבחי' זו אינה מתלבשת ממש תוך הנפש ואין הנפש יכולה להגבילה אלא היא בבחי' מסותרת

اما درباره او، که متبارک است، چنین نیست: زنجیره نزولِ عوالم (השתלשלות, hishtalshelus) به هیچ وجه با او قابل قیاس نیست. از این رو، عشقی که از این مرتبه گرفته شده، به راستی در نفس متلبس نمی شود و نفس نمی تواند آن را در خود جای دهد؛ بلکه در حالتی پنهان است.

והיא באה לידי גילוי בבחי' בכל מאדך כו'. (וע' בתניא ס"פ מ"ג ועי' [ועיין] ג"כ פ' י"ט):

و در مرتبه «با تمام توان» (بכל מאדך, bechol me'odecha) و مانند آن به ظهور می رسد. (بنگرید به تانیا (תניא)، پایان فصل ۴۳؛ و نیز بنگرید به فصل ۱۹).

11 והנה ההפרש שבין אה"ע [אהבת עולם] לאה"ר [אהבה רבה] הוא כי אה"ע [אהבת עולם] הבאה מחמת התבוננות ועומק מחשבתו יש לה הפסק שאם לבבו פונה לדברים אחרים וטרוד במחשבתו בעסקי עולם אזי חולפת ועוברת ממנו כו'

اکنون، تفاوت میان عشقِ عالمی (אהבת عולם, ahavas olam) و عشقِ عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) چنین است: عشقِ عالمی که از تأمل و ژرفای اندیشه شخص پدید می آید، در معرض گسستن است؛ زیرا اگر دلش به چیزهای دیگر روی آورد و اندیشه اش به امور دنیوی مشغول شود، آن عشق از او می گذرد و از میان می رود، و مانند آن.

משא"כ האה"ר [האהבה רבה] שבשרש נפשו ממקור חוצבה אין לה הפסק שגם אם לבבו פונה לדברים אחרים הרי אין בזה לעומת זה להיות לעומת האהבה הזאת להטרידה ולהפסיקה.

اما عشقِ عظیمی که در ریشه نفس او، از سرچشمه ای که نفس از آن تراشیده شده، جای دارد، چنین نیست و دچار گسست نمی شود. زیرا حتی اگر دلش به چیزهای دیگر روی آورد، در اینجا «یکی در برابر دیگری» وجود ندارد؛ [هیچ چیز] در برابر این عشق نمی ایستد تا آن را آشفته سازد و گسسته اش کند.

12 ולזאת תשאר אהבה זו בבחי' רשימו להיות זכרונה תקועה בלב בל תמוט עולם ועד.

ازاین رو، این عشق به صورتِ اثرِ باقی مانده (رشیמו, reshimu) باقی می ماند، تا یادش در دل استوار بماند و «هرگز متزلزل نشود، تا ابد و همیشه».

אך כיצד תהיה אה"ר [אהבה רבה] זו בבחי' גילוי שיעלה ויגיע למדרגת בכל מאדך ע"ז אמרו נכנס יין יצא סוד היא התורה שנק' בשם יין.

اما این عشقِ عظیم (אהבה رבה, ahavah rabbah) چگونه آشکار خواهد شد، تا اوج گیرد و به مرتبۀ «با تمام توان» برسد؟ دربارهٔ این، گفتند: «شراب وارد می شود و راز بیرون می آید»؛ [شراب] همان تورات است که به نام «شراب» خوانده می شود.

13 וכמארז"ל [وكمأمر ربوتينو זכرونם לברכה] ערבים עלי ד"ס יותר מיינה של תורה כי על האהבה נאמר וירא אלקים את האור כי טוב ואמרו רז"ל [רבوتינו זכرونם לברכה] כי טוב לגנוז בתורה.

چنان که حکیمان ما، یادشان گرامی، گفته اند: «سخنانِ کاتبان برای من از شرابِ تورات دلپذیرتر است.» زیرا دربارهٔ عشق گفته شده است: «و اَلکِیْم نور را دید که نیکو بود»؛ و حکیمان ما، یادشان گرامی، گفتند: «نیکو بود» تا در تورات پنهان شود.

וכשנכנס יינה ש"ת [של תורה] יצא סוד הוא אור האהבה הגנוז מההעלם אל הגילוי להיות אצלו גילוי האה"ר [האהבה רבה] המושרשת בשרש נפשו במקור חוצבה בבחי' בכל מאדך

و چون شرابِ تورات وارد شود، راز – که همان نورِ پنهانِ عشق است – از نهان به آشکار می آید، تا عشقِ عظیم (אהבה رבה, ahavah rabbah) که در ریشۀ نفیس او، در سرچشمه ای که از آن تراشیده شده، ریشه دارد، در او آشکار شود؛ در مرتبۀ «با تمام توان».

וע"ז נא' [נאמר] פותח את ידיך. יודי"ך הן הם בחי' הצמצומים רבים ועצומים מאא"ס [מאור אין סוף] ב"ה להיות השתלשלות המדרגות מעילה לעלול כו'.

و دربارهٔ این است که گفته شده: «دستت را می گشایی» (ידיך, yadecha). «یودهایت» (יודיך, yudecha): این ها جنبه های انقباض (צמצום, tzimtzum) های بسیار و عظیم از نور بی پایان (אור אין סוף, Or Ein Sof) هستند، متبارک باد او، تا زنجیرۀ نزولِ مراتب (השתלשלות, hishtalshelus)، از علت به معلول، پدید آید و الی آخر.

14 **ومקור התהוות העולמות מאין ליש מרצה"ע** [מרצון העליון] **ב"ה וע"י התורה שהיא חכמתו ורצונו ית' פותח את היודי"ן והצמצומים להיות גילוי רצה"ע** [רצון העליון] **ב"ה.**

و سرچشمهٔ پدیدآمدنِ عوالم از نیستی به هستی، ارادهٔ برینِ **ה'** (רצון, ratzon) است، که متبارک است. و به واسطهٔ تورات، که حکمت و ارادهٔ اوست، او که متبارک است، [او] حروفِ یוד (יודי"ן, yudin) و انقباض‌ها (צמצום, tzimtzum) را می‌گشاید، تا ارادهٔ برینِ **ה'** آشکار شود.

ومשביע לכל חי דהיינו בכל חיות ואור המתפשט בעולמות מריש כל דרגין כו'. להיות בהם בחי' רצון
שיהי' [שיהיה] שורה ומתגלה בהם בחי' רצה"ע [رצון העליון] **ב"ה ونמשך לנפש האדם ג"כ שיהי' [שיהיה]**
מתגלה בו רצה"ע [رצון העליון] **שבנפשו**

«و هر زنده‌ای را سیر می‌کند»: یعنی در همهٔ نیروی حیات (chayus, حיות) و نوری که در عوالم گسترده می‌شود، از سرِ همهٔ مراتب و الی آخر، مرتبه‌ای از اراده برقرار باشد؛ یعنی ارادهٔ برینِ **ה'**، که متبارک است، در آنها قرار گیرد و آشکار شود. این اراده همچنین به نفسِ انسان کشانده می‌شود تا ارادهٔ برینِ درونِ نفسِ او نیز در وی آشکار گردد.

דהיינו האה"ר [אהבה رבה] המושרשת בשרש נפשו למעלה מכדי שתוכל הנפש שאת מאחר שהרצ"ע
[שהרצון העליון] בא אצלו לידי גילוי למטה בلبושי הנפש דבור ומעשה ע"י דבור בת"ת [בתלמוד تורה]
ومעשה המצות ולכן אמרו רז"ל [רבوتینو זכرونם לברכה] ששואלים את האדם קבעת עתים לתורה.

یعنی **אהבה رבה** (ahavah rabbah؛ عشقِ عظیم) که در ریشهٔ نفسِ او ریشه دوانده است و فراتر از آن است که نفسِ تابِ آن را بیاورد؛ زیرا ارادهٔ برین در پایین، در او و در جامه‌های نفس، یعنی گفتار و کردار، به ظهور رسیده است؛ از راه سخن گفتن در مطالعهٔ تورات و عمل به فرمان‌ها (mitzvos, מצוות). از همین رو، حکمای ما، که یادشان گرامی باد، گفتند که از انسان می‌پرسند: «آیا اوقات ثابتی را برای تورات مقرر کردی؟»

שעי"ז יעורר את האהבה מלמעלה בשרש נפשו שאינה מתלבשת בשום כלי המעלים ומסתיר שאין
כמות ולא دוגמתה בזלעו"ז [בזה לעומת זה] הנ"ל ואין לה הפסק שאפי' [שאפילו] בעסקו בשאר ענינים תהיה
אהבה זו תקועה בלב.

زیرا از این راه، عشق را از بالا در ریشهٔ نفسِ او برمی‌انگیزد؛ عشقی که در هیچ ظرفی که آن را پنهان و پوشیده می‌سازد، جامه نمی‌پوشد. در «این در برابر آن» یادشده در سوییِ مقابل، چیزی همانند آن یا همتای آن نیست؛ و این عشق هیچ گسستی ندارد، چنان‌که حتی هنگامی که به کارهای دیگری مشغول است، این عشق در دلش استوار می‌ماند.

ומזה יבא לידי ודברת במ כו' (וע' באגה"ק [באגרת הקודש] ד"ה איתא רפ"ד דמגלה ודאשתמש בתגא כו' במי ששונה הלכות כו' יעו"ש [יעויין שם]):

و از این راه به «و درباره آنها سخن خواهی گفت» و الی آخر می‌رسد. (بنگرید به Iggeres HaKodesh (אגרת הקודש)، بخشی که با این عبارت آغاز می‌شود: «در آغازِ فصلِ چهارمِ **מגילה (מגלה)** آمده است: «و کسی که از تاج بهره می‌برد»، و الی آخر». - درباره کسی که **הלכות** می‌آموزد، و الی آخر؛ به آنجا بنگرید.)

15 **ובזה יובן הכתוב حکלילי עינים מיין. פי' עינים הוא מ"ש עיני תמיד אל ה'. הנה עין ה' אל יראיו.**

با این، آیه «چشمان از شراب سرخ‌فام است» فهمیده می‌شود. منظور از «چشمان» همان است که نوشته شده: «چشمان همواره به سوی **ה'** است»؛ «بنگر، چشم **ה'** به سوی کسانی است که از او پروا دارند».

وهוא בחי' לאסתכלא ביקרא דמלכא דהיינו שיאיר בלבו אור האהבה לה' בבחי' ראה היא בחי' אהבה בתענוגים שהיא מדרגה העולה על כולנה למעלה מאה"ר [מאהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם]

این مرتبه «نگریستن به جلال پادشاه» است؛ یعنی نورِ عشق به **ה'** در دل او، به صورتِ دیدنِ بتابد. این همان مرتبهٔ عشقِ سرشار از لذت است؛ مرتبه‌ای که از همهٔ آن‌ها برتر است و از عشقِ بزرگ (**אהבה רבה**, ahavah rabbah) و عشقِ جهان (**אהבת عולם**, ahavas olam) فراتر می‌رود.

(וצ"ע [וצריך עיון] בתניא פמ"ג משמע דאה"ר [دאהבה رבה] היא אהבה בתענוגים. וצ"ל שיש ב' בחינות אה"ר [אהבה رבה] הא' האהבה הנז' [הנזכר] בתניא פי"ט כשבאה לידי גילוי כשאینه בבחינת גילוי התענוג.

(این مطلب در پرتو **תניא**، فصل ۴۳، نیازمند بررسی است؛ زیرا از آنجا چنین برمی‌آید که عشقِ بزرگ همان عشقِ سرشار از لذت است. باید گفت که عشقِ بزرگ دو مرتبه دارد. نخست، عشقی است که در **תניא**، فصل ۱۹، از آن یاد شده است: هنگامی که به مرحلهٔ آشکارگی می‌رسد، اما در مرتبهٔ آشکارگی لذت نیست.)

וגדולה ממנה היא אה"ר [אהבה רבה] בתענוגים. ועיין במ"א ע"פ אחותי رعיתי יונתי כו'. שם נתבאר אחותי היא מצד אהבה טבעית ויונתי היא אהבה בתענוגים)

عشقِ بزرگ آمیخته با لذت از آن برتر است. در جای دیگری، ذیلِ آیهٔ «خواهرم، محبوبم، کبوترم»، و جز آن، بنگرید؛ آنجا توضیح داده شده است که «خواهرم» از جنبهٔ عشقِ طبیعی است و «کبوترم» عشقِ سرشار از لذت است.)

וכענין שכתוב עיניך יונים כמו זוג יונים שמסתכלים תמיד זע"ז [זה עם זה / זה על זה] ומתענגים כו'. כך יהיה קשר האהבה בדביקות נפלא ועצום עד שיהיו עיניו ולבו כל הימים רק לאסתכלא ביקרא דמלכא. וכמ"ש בזהר ע"פ הסבי עיניך כו' דמוקדין ליה בשלהובין דרחימותא.

چنانکه نوشته شده است: «چشمات همچون کبوتران است»؛ مانند جفتی از کبوتران که پیوسته به یکدیگر می‌نگرند و از این کار لذت می‌برند، و جز آن؛ پیوندِ عشق نیز چنین خواهد بود: با دلبستگی‌ای شگفت و نیرومند، تا آنجا که چشمان و دلِ او در همهٔ روزها تنها به «نگریستن به جلال پادشاه» باشد. چنانکه در **זהר**، ذیلِ آیهٔ «چشمات را برگردان»، و جز آن، نوشته شده است: «که او را با شعله‌های عشق می‌افروزند.»

שתהא האהבה מתלהבת ומתלהטת בלב איש להתענג על ה' מרוב כל עד שאין כח בנפשו להגביל את האהבה בלב רק בבחינת ראייה מבחוץ (ועיין במ"א ע"פ עיניך יונים וע"פ הראיני את מראיך):

یعنی عشق در دلِ انسان شعله‌ور و فروزان شود تا بیش از هر چیزِ دیگر از **ה'** لذت ببرد؛ تا آنجا که در جانِ او نیرویی نباشد که بتواند عشق را در دل محدود کند، مگر در قالبِ دیداری از بیرون. (در جای دیگری، ذیلِ آیهٔ «چشمات همچون کبوتران است» و ذیلِ «بگذار سیمایت را ببینم»، بنگرید.)

16 וזהו ענין חכלילי עינים. פירוש אדמומית העינים שאודם העינים הוא מחמת תוקף רשפי אש דמוקדין ליה בשלהוביתא כו'.

این است معنای «سرخي چشم‌ها» (**חכלילי עינים**, chachlili einayim): **سرخي چشم‌ها**، زیرا **سرخي** چشم‌ها از شدتِ «جرقه‌های آتشین» است که «او را با شعله‌ها مشتعل می‌سازند»، و مانند این.

وهוא בחינת מעלת ומדרגת השבת אז תתענג כו' וקראת לשבת ענג. אך מי שטרח בע"ש [בערב שבת] כו'. و این مرتبۀ فضیلت و رتبۀ ویژۀ شبات (**שבת**, Shabbos) است: «آنگاه لذت خواهی برد»، و مانند این؛ «و شبات را لذت خواهی خواند». اما «آن‌که در روزِ پیش از شبات تلاش کرده است»، و مانند این.

ולכן צריך כל ימות החול ליגע את נפשו. לעורר את האה"ר [האהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם]. וע"י זה יגיע לבחינת האהבה בתענוגים המתגלית בשבת.

ازاین‌رو، در همهٔ روزهای هفته باید آدمی با جانِ خود تلاش کند تا عشقِ عظیم (**אהבה רבה**, ahavah rabbah) و عشقِ ابدی (**אהבת עולם**, ahavas olam) را برانگیزد؛ و از این راه به مرتبۀ عشق در لذت‌ها خواهد رسید که در شبات آشکار می‌شود.

17 והנה כ"ז [כל זה] בא מבחינת ומדרגת יין. יינה ש"ת [של תורה]. וזהו חכלילי כל חיך הטועם אומר לי לי.

اکنون همه این‌ها از مرتبه و درجه شراب می‌آید: شراب تورات. و این همان «حَخلیلی» (حכלילי, chachlili) است: «هر کامی (حیך, chech) که آن را بجشد، می‌گوید: «برای من، برای من» (li li, لی لی)».

לפי שיתגלה בחי' חיך הטועם את היין דהיינו בחי' חכמה ושעמי מצות שהם בחי' תענוג העליון.

زیرا مرتبه کامی که شراب را می‌چشد آشکار خواهد شد؛ یعنی مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah) و دلایل میتصوت (מצות, mitzvos) —طعمها (טעמי, te'amim)— که مرتبه لذت برین‌اند.

וע"י כן נתעלה בעילוי אחר עילוי לי לי עד رום המעלות (פי' חיך הטועם זהו בחי' אהבה בתענוגים

המתגלה בשבת שהוא בחי' שם ע"ב [שם ע"ב] דחכמה

و از این راه او از عروجی به عروج دیگر بالا می‌رود، «برای من، برای من»، تا بلندترین مراتب. (یعنی: «کام چشنده» همان مرتبه عشق آمیخته با لذت است که در شبات (שבת, Shabbos) آشکار می‌شود؛ مرتبه نام ع"ב (Av, ۷۲) در حکمت؛

ואזי אומר לי לי ב"פ [ב' פעמים] דהיינו שנכללו בו ב' אהבות הנ"ל אה"ר [אהבה רבה] ואה"ע [ואהבת עולם]

שהם מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן] דמ"ה [דשם מ"ה] מברר ב"ן [שם ב"ן] וע"י יחוד מ"ה [שם מ"ה] וב"ן [ושם ב"ן]

מתגלה בשבת בחי' הגבוה משניהם והוא בחי' שם ע"ב [שם ע"ב] אהבה בתענוגים):

و آنگاه «برای من، برای من» را دو بار می‌گوید؛ یعنی دو عشق یادشده در بالا، عشق عظیم (אהבה רבה, ahavah rabbah) و عشق عالم (אהבת عולם, ahavas olam)، در آن گنجانده شده‌اند. این دو، نام‌های م"ה (Mah, ۴۵) و ב"ן (Ban, ۵۲) هستند، زیرا م"ה ب"ן را می‌پیراید؛ و از راه یگانگی م"ה و ب"ן، در شبات مرتبه‌ای آشکار می‌شود که از هر دوی آن‌ها برتر است: مرتبه ع"ב، یعنی عشق آمیخته با لذت.

18 ולבן שינים מחלב. פירוש כי שינים הם הטוחנות את המאכל להיות מתעכל במעיו שע"ז יהי [יהיה]

מזון לגוף

«و سپیدی دندان‌ها از شیر است.» معنا این است: دندان‌ها غذا را می‌سایند تا در روده‌های او هضم شود و از این راه برای بدن خوراک گردد.

משא"כ כשלא ילעוס ויטחון המאכל בשיניו לא יבא לידי עכול כלל ולא יהיה לו למזון ולשובע.

اما اگر غذا را با دندان‌هایش نجود و نساید، اصلاً هضم نخواهد شد و برای او خوراک و مایه سیری نخواهد بود.

19 וכך עד"מ כדי שיהי' [שיהיה] מזון לרמ"ח אברין דמלכא שתהא נפשו מרכבה אליהם שיתאחד ממש עם

הנפש צ"ל בבחי' שינים הטוחנות ומפררות

همین‌طور، به‌عنوان تمثیل: برای آنکه خوراکی برای «۲۴۸ اندام پادشاه» فراهم باشد، تا جان او مرکبی برای آن‌ها شود و به‌راستی با جان یگانه گردد، باید مرتبه دندان‌هایی که می‌سایند و خرد می‌کنند وجود داشته باشد.

דהיינו לפרר ולברר כל מעשיו ודבוריו ומחשבותיו ולדקדק ולפשפש בהן ולהיות ממארי דחושבנא לשקול כל דרכיו ולפלס מעגלותיו.

یعنی همه اعمال، گفتارها و اندیشه‌هایش را خرد و پالایش کند، آن‌ها را موشکافانه واری و بررسی کند و از «اهل محاسبه» باشد؛ همه راه‌هایش را بسنجد و مسیرهایش را اندازه‌گیری کند.

20 ונק' בלשון הגמ' [הגמרא] מדקדק במעשיו שע"כ [שעל ידי כך] יהיה בבחי' עכול בנפש שהטוב יקבל למזון

ולשובע והפסולת המעורב תעروבת זר وفסולת ידחה לחוץ.

در اصطلاح گمارا (Gemara، گمرا)، این را «در اعمال خود دقیق‌نگر است» می‌نامند. از این راه، نوعی هضم در نفس پدید می‌آید: نفس نیکی را همچون خوراک و مایه سیری می‌پذیرد و آنچه از مواد زائد در آن آمیخته است – آمیزه‌ای بیگانه و دورریز – را به بیرون می‌راند.

וכן בענין בירורי המדות או"ר [אהבה ויראה] כל חד לפום מאי דמשער בלבי' ושוקל במאזני שכלו כיצד היא האהבה האמיתית לה'.

همچنین در زمینه پالایش صفات عاطفی (مדות، middos)، یعنی عشق و هیبت (אהבה وיראה، ahavah veyirah)، هر کس «به اندازه‌ای که در دل خود می‌سنجد»، با ترازوی عقل خویش می‌سنجد که عشق راستین به ه' چیست.

21 וכיצד היא בחי' אתהפכא חשוכא כו' באמת לאמתו להיות מייגע א"ע [את עצמו] بیגיעת הנפש לבא

למדרגה זו שיהיה נקבע בלבו באמת לאמתו בלי דמיונות כו'

و [او می‌سنجد] که مرتبه «تبدیل تاریکی [به نور]» و غیره، در حقیقت محض چیست: خود را با کوشش جان به رنج افکند تا به این مرتبه برسد، تا این حقیقت در دلش به‌راستی و درستی استوار شود، بی‌آنکه خیالی در میان باشد و غیره.

וכיוצא בזה כמה דרכים הידועים למבקשי ה' יבינו כל מאליהם שצריך לדקדק ולפשפש כו' ולהיות מייגע עצמו כו'.

و راه‌های بسیار دیگری از این دست هست که برای «جویندگانِ ه' (Havayah)» شناخته است؛ آنان خودشان «همه‌چیز را درمی‌یابند»: اینکه باید دقیق واری و بررسی کرد و غیره، و خود را به رنج افکند و غیره.

אך אח"כ יגיע לבחי' ומדרגת החלב.

אما پس از آن به مرتبه و مقام شیر می‌رسد.

כמו שהחלב עד"מ מגדל את הולד להיות אבריו נגדלים. כך בחי' החלב של תורה מגדל את מדותיו

אהוי"ר [אהבה ויראה] כו' להיות לו אוי"ר [אהבה ויראה] היותר גדולים בגדלות המוחין

همان‌گونه که شیر، به‌عنوان مثالی، نوزاد را می‌پروراند و اندام‌هایش را رشد می‌دهد، مرتبه شیر توراہ نیز صفات عاطفی (مדות, middos) او، یعنی عشق و هیبت (אהבה ויראה, ahavah veyirah) و غیره، را می‌پروراند؛ چنان‌که عشق و هیبتی هرچه بزرگ‌تر داشته باشد، در حالت گسترش‌یافتگی قوای عقلانی (גדלות המוחין, gadlus hamochin).

(שהאברים הם המדות ועיקרם הם חג"ת [חסד גבורה תפארת] נה"י [נצח הוד יסוד] ובחי' חב"ד [חכמה בינה ודעת]

שבתוכן המקיימות אותן וכל א' מג' מיני בחינות אלו כלולה מכל הנ"ל הרי פ"א. וכל בחי' נחלקת לג'

בחי' ראש תוך סוף הרי רמ"ג. ושרשם ה"ח [ה' חסדים] המגדילים הרי רמ"ח).

(زیرا اندام‌ها همان صفات عاطفی‌اند و اساس آن‌ها مهر (חסد, Chesed)، قید و سخت‌گیری (גבורה, Gevurah)، زیبایی و هماهنگی (تפארת, Tiferes)، پیروزی (נצח, Netzach)، شکوه (הוד, Hod) و بنیاد (יסוד, Yesod) است؛ و مرتبه حکمت (חכמה, Chochmah)، فهم (בינה, Binah) و شناخت (דעת, Daas) که درون آن‌هاست و آن‌ها را پایدار می‌دارد. هر یک از این سه نوع مرتبه، همه آنچه را پیش‌تر گفته شد دربرمی‌گیرد؛ پس ۸۱ می‌شود. هر مرتبه نیز به سه مرتبه سر، میانه و پایان تقسیم می‌شود؛ پس ۲۴۳ می‌شود. و ریشه آن‌ها پنج حסדים (Chasadim؛ مهرها) است که رشد می‌دهند؛ پس ۲۴۸ می‌شود.)

וזהו روحצות בחלב כו' שהחלב מרחיץ המדות ונהפכין ממהות למהות להיות נהפך לבו ונעשה כאיש

אחר לגמרי בשינוי המדות כולן שוין לטובה.

و این همان «شسته‌شده با شیر» و غیره است: شیر صفات عاطفی را می‌شوید و آن‌ها از ماهیتی به ماهیتی دیگر دگرگون می‌شوند؛ دل او دگرگون می‌شود و او با تغییر همه صفاتش، در همگی به‌سوی نیکی، کاملاً همچون شخصی دیگر می‌گردد.

ומזה יומשך להיות לבן שינים שיהיה בהם בחי' לבנונית ובהירות בבירורי המדות בעילוי אחר עילוי

עד רום המעלות בבחי' رایה حושיית שלא بیגיעה یגיעת הנפש ویגיעת בשר רק מיד یגיע אליו כו'.

و از این، «سفیدی دندان‌ها» پدید می‌آید: در آن‌ها سپیدی و روشنی در پالایش صفات عاطفی خواهد بود؛ صعودی پس از صعود، تا بلندترین مراتب، در حد دیدن حسی – نه با کوشش، نه با رنج جان و نه با رنج تن؛ بلکه بی‌درنگ به او می‌رسد و غیره.

וזה חכלילי כו' מיין כו' מחלב כו' ובחי' יין וחלב נעשה הכל בחי' חכלילי לי לי עד רום המעלות:

ו این همان «سرخ فام» و غیره، «از شراب» و غیره، «از شیر» و غیره است: مراتب شراب و شیر، همگی به مرتبه حכלילי (chachlili: سرخی چشم) بدل می شوند - «برای من، برای من» - تا بلندترین مراتب.

دربارهٔ این نسخه

.the English translation و This edition contains the Hebrew text

The Hebrew text of Torah Ohr: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

.Our English translation, made from the Hebrew without Kehot's notes: CC BY-NC 4.0

This edition as a whole: CC BY-NC 4.0. Shuls, schools and non-profit projects may copy, print and share it freely, and may ask for donations to cover the cost of printing; it may never be sold. Credit Kehot Publication Society and likuteitorah.com. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>

ترجمه و شرح انگلیسی: با کمک هوش مصنوعی (openai/gpt-6-luna-pro:batch) برای likuteitorah.com تهیه شده و با متن عبری و سفاریا مقابله شده است؛ هنوز ویراستار انسانی آن را بازبینی نکرده است. لطفاً هر مطلب مهمی را با متن عبری مقابله کنید.

ربه خواست که ماماریم پارشای آن هفته، «پارشای حسیدی»، در همان هفته و در طول هفت روز آن آموخته شوند (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306–309 /parsha). چرا آن را بیاموزیم و برکات ربه: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha

پروژه‌ای رایگان و غیرتجاری؛ هیچ‌چیز در اینجا فروخته نمی‌شود. وابسته به Kehot, Sefaria یا کتابخانهٔ لوباوویچ نیست. © likuteitorah.com

از likuteitorah.com/fa/torah-ohr/vayechi/4/

تقدیم به افتخار

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

پدر ربه، رب لیوی بیتسخاک